

HØJESTERETS DOM

afsagt torsdag den 23. april 2026

Sag BS-32995/2025-HJR
(2. afdeling)

A
(advokat Anne Katrine Bay, beskikket)

mod

Region Syddanmark
(advokat Erik Wendelboe Christiansen)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Kolding den 19. april 2023 (BS-24178/2019-KOL) og af Vestre Landsrets 8. afdeling den 10. januar 2025 (BS-22102/2023-VLR).

I pådømmelsen har deltaget syv dommere: Lars Hjortnæs, Jan Schans Christensen, Kristian Korfits Nielsen, Jørgen Steen Sørensen, Ole Hasselgaard, Søren Højgaard Mørup og Julie Arnth Jørgensen.

Påstande

Appellanten, A, har nedlagt påstand om, at indstævnte, Region Syddanmark, skal betale 787.779 kr. med procesrente fra sagens anlæg den 28. maj 2019.

Region Syddanmark har påstået stadfæstelse.

Anbringender

A har anført navnlig, at Region Syddanmark har pådraget sig et erstatningsansvar ved ikke at have planlagt og tilrettelagt arbejdet på Børnepsykiatrisk Afdeling sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt, jf. arbejdsmiljølovens § 38, stk. 1 og 2.

Især i perioden efter udvidelsen af afdelingens patientgruppe i september 2013 var han udsat for vold, trusler og et stort antal fastholdelser af patienter, som lå ud over, hvad der kan betegnes som en del af den sædvanlige kerneopgave for hans arbejde på afdelingen. Der var tale om betydeligt flere episoder med vold, trusler og fastholdelse end de registrerede episoder henholdsvis den 7. december 2013, den 12., 17., 18. og 26. februar 2014 samt den 1. marts 2014.

Arbejds miljøet på Børnepsykiatrisk Afdeling var under pres allerede forud for omstruktureringen pr. 1. september 2013. I 2011 havde Arbejdstilsynet fundet anledning til at udstede en vejledning til afdelingen vedrørende håndtering af stor arbejdsmængde og tidspres. Der var gennemført en fyringsrunde i 2012.

I 2012 havde regionen udarbejdet en arbejdspladsvurdering, ligesom der i maj-juni 2013 var blevet udført en intern medarbejderundersøgelse, som bl.a. viste, at personalet oplevede ressourcemangel og et stort forbrug af urutinerede vikarer, hvilket øgede presset på det faste personale.

Efterfølgende blev der gennemført en markant udvidelse af Børnepsykiatrisk Afdeling, både i relation til aldersgruppen og afdelingens sengepladser. Omstændighederne heromkring medførte en væsentlig risikoforøgelse ved arbejdet på afdelingen, som Region Syddanmark ikke i behørigt omfang tog i betragtning ved sin tilrettelæggelse, planlægning og udførelse af arbejdet, herunder tilrettelæggelse af afdelingens ressourcer og anvendelsen heraf.

Det må tillægges betydelig vægt, at Folketingets § 71-tilsyn efter et uanmeldt besøg på afdelingen bl.a. fandt det "særdeles kritisabelt", at der ikke havde været fokus på "at sikre de fornødne personalemæssige ressourcer i forbindelse med udvidelsen af afsnittet i september 2013 med aldersgruppen 18-19-årige."

Forholdene under arbejdet på afdelingen, herunder den acceleration af belastende episoder med trusler, vold og fastholdelser, der opstod i forbindelse med udvidelsen af afdelingen, har ført til det sygeforløb, der kræves erstatning for.

Den tidsmæssige forbindelse mellem dette og det sygeforløb, som det rejste krav omhandler, taler således i sig selv for årsagssammenhæng.

Retslægerådet har ved besvarelsen af spørgsmål 3 fundet, at episoderne i 2014 med mere end 50 % sandsynlighed har bidraget til hans psykiske sygdomsudvikling. Dette årsagsbidrag er bibragt af forholdene på Børnepsykiatrisk Afdeling i den givne periode, og dette har været den udløsende faktor for det sygeforløb og det krav om erhvervsevnetab, som den nedlagte påstand omfatter.

Han har gennem en lang årrække forud for sin sygemelding i 2014 – uanset enkelte henvendelser til egen læge med sporadiske psykiske symptomer – arbejdet fuld tid og på ordinære vilkår.

Der er ikke grundlag for helt eller delvist bortfald af erstatningspligten som følge af egen skyld eller accept af risiko.

Byrettens sagsomkostningsafgørelse bør under alle omstændigheder ændres, således at han ikke skal betale sagsomkostninger for byretten.

Region Syddanmark har anført navnlig, at der ikke foreligger et ansvarsgrundlag, som kan begrunde et erstatningsansvar.

Ansvarsgrundlaget i denne sag er et almindeligt culpaansvar, og A har bevisbyrden for, at der foreligger et ansvarsgrundlag. Denne bevisbyrde er ikke løftet.

Arbejdsforholdene på Børne- og Ungdomspsykiatrisk Afdeling på Odense Universitetshospital var fuldt ud sundheds- og sikkerhedsmæssigt forsvarlige, og regionen levede som arbejdsgiver derfor op til sine forpligtelser efter arbejdsmiljøloven, herunder i forbindelse med udvidelsen af afdelingen i perioden efter september 2013 til også at omfatte 18- og 19-årige.

Efter arbejdets natur er det ikke muligt helt at undgå hændelser, hvor patienter er udadreagerende over for ansatte, herunder optræder voldeligt eller verbalt truende. Sådanne hændelser forekommer naturligt og sædvanligt i børne- og ungdomspsykiatrien, og det er ikke ensbetydende med, at der foreligger en uforsvarlig håndtering af arbejdsmiljøet.

Ved vurderingen af ansvarsgrundlaget skal det indgå, at A undlod på noget tidspunkt forud for de konkrete hændelser, som denne sag angår, at orientere regionen om såvel den tidligere arbejdsskade i form af posttraumatisk belastningsreaktion som de psykiske udfordringer i perioden fra 2013 til 2014. Derved var regionen afskåret fra at iværksætte målrettede tiltag i forhold til ham, således som man gjorde efter den konkrete hændelse den 1. marts 2014.

Der er ikke udvist ansvarspådragende adfærd fra regionens side i forhold til de konkrete hændelser, som denne sag vedrører.

Hvis Højesteret måtte finde, at regionen har handlet ansvarspådragende, er det ligeledes A, der har bevisbyrden for årsagssammenhæng. Det påhviler ham at bevise med tilstrækkelig sikkerhed, at hans psykiske gener skyldes arbejdsfor-

holdene på Børne- og Ungdomspsykiatrisk Afdeling og ikke hans forudbestående lidelser i form af bl.a. tidligere konstateret posttraumatisk belastningsreaktion.

Denne bevisbyrde er heller ikke løftet, idet der ikke foreligger den fornødne bevismæssige klarhed for sammenhængen mellem det passerede og udviklingen af As psykiske gener. Retslægerådet fandt det alene "sandsynligt (mere end 50 %)", at de omhandlede hændelser i 2014 har "bidraget til" As psykiske lidelser.

Hvis Højesteret måtte finde, at der er fornødent ansvarsgrundlag og årsagssammenhæng, skal regionens erstatningsansvar bortfalde helt eller delvist på grund af As accept af risiko eller egen skyld.

A påtog sig trods en forudbestående lidelse i form af posttraumatisk belastningsreaktion den omhandlede stilling og forblev i stillingen velvidende, at patienterne kunne være truende, udadreagerende og voldsomme. Det er ubestridt, at regionen ikke havde kendskab til As forudbestående lidelse i form af posttraumatisk belastningsreaktion, og A orienterede heller ikke regionen om de psykiske udfordringer, han løbende havde under sin ansættelse, herunder umiddelbart forud for de hændelser, som denne sag vedrører.

Regionen blev heller ikke orienteret om dette forhold i forbindelse med udvidelsen af Børne- og Ungdomspsykiatrisk Afdeling i perioden efter september 2013 til også at omfatte 18- og 19-årige. Derved blev regionen yderligere afskåret fra at inddrage dette forhold i arbejdstilrettelæggelsen og derved begrænse risikoen for psykisk belastning af A.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstilling

A arbejdede fra 2005 som socialpædagog ved Børne- og Ungdomspsykiatrisk Afdeling på Odense Universitetshospital. Han var i navnlig februar og marts 2014 udsat for voldelig og truende adfærd fra udadreagerende patienter. Efterfølgende var han i perioder sygemeldt. I april 2015 blev han afskediget med henvisning til sygefravær og til, at hans behov for skånehensyn ikke var foreneligt med stillingen.

I september 2016 anerkendte Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, at han havde fået en arbejdsskade i form af posttraumatisk belastningsreaktion som følge af arbejdet på afdelingen. Han har fået godtgørelse for varigt mén på 15 % og erstatning for tab af erhvervsevne på 30 %.

A har anlagt denne sag mod sin daværende arbejdsgiver (Region Syddanmark) med krav om erstatning efter erstatningsansvarsloven for tab ud over den erstatning, han er berettiget til efter arbejdsskadesikringsloven.

Sagens hovedspørgsmål er, om Region Syddanmark har handlet ansvarspådragende over for A. Han gør overordnet gældende, at personalenormeringen og brugen af vikarer navnlig efter en udvidelse af Børne- og Ungdomspsykiatrisk Afdeling i september 2013 indebar, at arbejdsmiljøet ikke var sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

Ansvarsnormen

Som anført i Højesterets dom af 26. september 2025 (UfR 2025.4869) er udgangspunktet for bedømmelsen af arbejdsgiverens ansvar i anledning af erstatningskrav efter erstatningsansvarsloven den almindelige culperegulering. Culpabedømmelsen skal foretages i lyset af de forpligtelser, som arbejdsgiveren har efter arbejdsmiljølovgivningen, der gælder for både det fysiske og psykiske arbejdsmiljø. Det følger af bestemmelserne i arbejdsmiljøloven, at arbejdsgiveren bl.a. skal sørge for, at arbejdet planlægges, tilrettelægges og udføres således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

Ansvarsnormen omfatter både fysisk og psykisk skade.

I den nævnte dom, der angik fysisk skade i forbindelse med en øvelse på en boreplatform, anføres, at der ved vurderingen af de krav, der kan stilles til arbejdsgiverens agtpågivenhed, må lægges vægt på bl.a. handlingens farlighed, dens skadeevne og muligheden for at undgå skade.

I sager, der som den foreliggende angår psykisk skade i tilknytning til et længere arbejdsforløb, må der tilsvarende lægges vægt på bl.a. arbejdets almindelige farlighed, dets skadeevne i forhold til psykisk belastning og muligheden for at undgå psykisk skade. Det må herunder indgå, hvad arbejdsgiveren gør for at forebygge psykisk skade både generelt og for den enkelte ansatte.

Det er i almindelighed ikke en betingelse for erstatningsansvar for psykisk skade, at den ansatte har sagt fra over for arbejdsgiveren. I tilfælde, hvor arbejdsforholdene ikke generelt er uforsvarlige, men hvor de kan være skadelige for en ansat på grund af dennes særlige forhold, kan det dog efter omstændighederne få betydning for ansvarsvurderingen, om den ansatte har gjort opmærksom på disse forhold, eller om arbejdsgiveren i øvrigt har eller burde have kendskab til dem.

Den konkrete sag

Børne- og Ungdomspsykiatrisk Afdeling på Odense Universitetshospital, hvor A som nævnt siden 2005 arbejdede som socialpædagog, gennemførte i september 2013 en større omstrukturering, der indebar bl.a. en udvidelse af afdelingens patientgrupper og antal døgnpladser. Afdelingen behandler spiseforstyrrelser, psykotiske sygdomme, udviklingsforstyrrelser og neuropsykiatriske lidelser.

Det er en uundgåelig del af arbejdet med psykiatriske patienter, at de ansatte skal håndtere patienter, der optræder udadreagerende, voldeligt og truende. At sådanne episoder forekommer, er derfor ikke i sig selv udtryk for, at arbejdet generelt er tilrettelagt sikkerheds- og sundhedsmæssigt uforsvarligt.

Efter de foreliggende oplysninger lægger Højesteret til grund, at der som led i udvidelsen af afdelingen blev gennemført en række tiltag af hensyn til arbejdsmiljøet for at forebygge, at de ansatte fik fysiske eller psykiske skader ved arbejdet.

Det kan efter sagens oplysninger ikke lægges til grund, at personalenormeringen eller brugen af vikarer efter udvidelsen med flere sårbare patientgrupper indebar, at arbejdsforholdene var uforsvarlige. Det kan heller ikke lægges til grund, at de episoder, som A var udsat for, var udslag af en uforsvarlig arbejdstilrettelæggelse eller uforsvarlig håndtering af arbejdsmiljøet.

Højesteret finder herefter, at der ikke er grundlag for at fastslå, at arbejdsforholdene på Børne- og Ungdomspsykiatrisk Afdeling generelt var sikkerheds- og sundhedsmæssigt uforsvarlige. Der er heller ikke grundlag for at fastslå, at Region Syddanmark havde eller burde have haft kendskab til særlige forhold vedrørende A, der skulle have været taget hensyn til.

På denne baggrund tiltræder Højesteret, at Region Syddanmark ikke har handlet ansvarspådragende.

Konklusion

Højesteret stadfæster landsrettens dom som nedenfor bestemt.

THI KENDES FOR RET:

Landsrettens dom stadfæstes, dog således at ingen part skal betale sagsomkostninger til den anden part for byretten.

I sagsomkostninger for Højesteret skal statskassen betale 100.000 kr. til Region Syddanmark.

De idømte sagsomkostningsbeløb skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afsigelse og forrentes efter rentelovens § 8 a.